

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

17. september 2021

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 415 (Alm. del) af 23. august 2021 stillet efter ønske fra Rune Lund (EL)

Spørgsmål

I svaret på FIU alm del - spørgsmål 321 (2019-20) om hvorvidt ”bankpakkerne, som blev igangsat som følge af finanskrisen, samlet set var en underskuds- eller en overskudsforretning for staten, når alle relevante afledte virkninger medregnes”, oplyste ministeren, at ”Opgørelsen tager ikke stilling til krisens afledte virkninger for husholdninger og erhverv eller de offentlige finanser”. Vil ministeren oplyse om, hvad de nævnte afledte virkninger for de offentlige finanser kunne omfatte?

Svar

I svaret på FIU alm. del - spørgsmål 321 (2019-20) påpeges det, at det i begyndelsen af den finansielle krise var besværligt for danske pengeinstitutter at refinansiere forfaldne lån som følge af en fastfrysning af kapitalmarkederne. Det medførte usikkerhed i samfundet om potentielt forestående tab af opsparede midler, da en række pengeinstitutter ikke var tilstrækkeligt polstrede til at overholde deres kortsigtede gældsforpligtigelser uden refinansiering. I et forsøg på at lempe pengeinstitutternes likviditetsudfordringer påtog staten sig en ekstraordinær risiko med vedtagelsen af Bankpakke I og Bankpakke II.

Bankpakke I gav indskydere statslig garanti på alle deres indestående hos bankerne. Hensigten med dette tiltag var at opretholde samfundets tillid til banksektoren og undgå bankstormløb. De samlede garanterede indskudsbeløb udgjorde i størrelsesordenen 3.000 mia. kr.¹

Bankpakke II (kreditpakken) gav solvente banker mulighed for at søge om et statsligt kapitalindskud med henblik på at give mulighed for at skaffe kapital uden om de fastfrosne kapitalmarkeder. Hensigten med dette tiltag var at opretholde en række bankers mulighed for fortsat at drive udlånsvirksomhed.

Udlånsvirksomhed har gavnlige afledte effekter på samfundsøkonomien, som opstår, når indlånt kapital udlånes til og investeres eller forbruges af husholdninger og virksomheder. Det giver anledning til større økonomisk aktivitet, som isoleret set

¹ Heraf var ca. 512 mia. kr. omfattet af Garantifonden for Indskydere og Investorers dækning, jf. besvarelse af Erhvervsudvalgets spørgsmål 20 til L 33 (2008-09) af 9. oktober 2008.

påvirker de offentlige finanser positivt gennem flere skatteindtægter og færre udgifter til overførselsindkomster.

Under finanskrisen bredte den finansielle sektors begrænsede adgang til kapital sig til boligmarkedet, fordi bankernes villighed til at udlåne faldt. Det betød faldende boligpriser, som udhulede boligejernes friværdier og gav risiko for teknisk insolvens. I en sådan situation forventes det, at forbrugsefterspørgslen falder, fordi boligejerne må øge deres opsparing for igen at blive solvente. Ved faldende forbrugsefterspørgsel falder statens indtægter fra punktafgifter og moms, hvorved de offentlige finanser påvirkes negativt. Hertil kommer, at lavere efterspørgsel fører til lavere aktivitet og derved til forøgede offentlige overførselsudgifter og lavere skatteindtægter. Det er et eksempel på en af krisens afledte effekter på de offentlige finanser.

Den begrænsede adgang til kapital bredte sig også til erhvervslivet. Reduceret låneomfang i virksomheder kan særligt i sammenhæng med lavere efterspørgsel reducere virksomhedernes investeringsefterspørgsel, og det kan føre til en forstærket stigning i arbejdsløsheden. Som nævnt oven for betyder det en forstærket reduktion i indtægter fra personskatter og flere udgifter til overførselsindkomster, således at de offentlige finanser påvirkes negativt.

Etableringen af statslige låne- og garantiordninger under finanskrisen var primært et efterspørgselsbevarende tiltag, som havde til hensigt at begrænse faldet i økonomisk aktivitet. Det bidrog fx til at holde hånden under boligmarkedet ved at muliggøre fortsat låntagning til køb af fast ejendom og til at holde hånden under virksomheder gennem låntagning til investeringsprojekter – og herigennem bidrog ordningerne også til at holde hånden under beskæftigelsen.

Der er således forskellige effekter, som indirekte kan have påvirket de offentlige finanser i forbindelse med finanskrisen. Disse effekter er svære at isolere og kvantificere og er derfor ikke medtaget i vurderingen af nettoindtægten forbundet med bankpakkerne i svaret på FIU alm. del - spørgsmål 321 (2019-20).

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister